

ภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่ม
กรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร
CHARISMATIC LEADERSHIP IN SCHOOL UNDER BANGKOK
METROPOLITAN : EASTERN BANGKOK GROUP

¹มยุรี ศรีวงษ์ชัย และ ²อำนาจ ทองโปร่ง

¹Mayuree Sriwongchai and ²Amnuay Thongprong

มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ประเทศไทย
Ramkhamhaeng University, Thailand

¹6414470032@rumail.ru.ac.th

Received: March 28, 2023; **Revised:** April 11, 2023; **Accepted:** April 25, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการครูในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพตะวันออกจำแนก กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครื่องซีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 354 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบวิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านมีวิสัยทัศน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านมีวิสัยทัศน์และด้านคุณธรรมและจริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ

¹นักศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

²รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ภาวะผู้นำเชิงอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีวิสัยทัศน์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านคุณธรรมและจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงอำนาจ, ผู้บริหารสถานศึกษา, โรงเรียนกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร

Abstract

This article aims to study and compare the power leadership of school administrators in eastern Bangkok. Based on education level, work experience, and school size, the samples used in the study are as follows: Government teachers in schools in eastern Bangkok used Crazy and Morgan's sample comparison table to classify the samples. A total of 354 people used multi-level sampling method. The research tools included questionnaires. Use frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, T-value testing, one-way ANOVA for data analysis And a dual comparative analysis of chef methods. Results of the research appeared as follows: 1) Teachers have a high level of opinion and reporting on the power leadership of school administrators. 2) Teachers with different levels of education have different views on the leadership ability of school management. In addition to visual aspects, there is a statistically significant difference of .05. 3) Teachers with different work experiences have different views on the leadership ability of school management. Overall, there is no difference in all aspects. In addition to vision, morality, and ethics, there are statistically significant differences of .05. 4) Teachers working in schools of different sizes have opinions on the leadership ability of school management. Overall, the vision, motivation, and moral ethics in this field are significantly different in statistics. There is no difference on the other side of .05.

Keywords: Charismatic leadership, School Administrator, School Under Bangkok Metropolitan :Eastern Bangkok Group

บทนำ

ปัจจุบันองค์กรต้องเผชิญกับภาวะการเปลี่ยนแปลง ในสภาพแวดล้อมสังคม เศรษฐกิจการเมือง วัฒนธรรม และปัจจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้อง จำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรจะต้องกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานอย่างชัดเจน รวมทั้งกำหนดกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งแต่ละองค์กรก็จะประกอบไปด้วย กลุ่มคนที่ทำงานร่วมกันและกลุ่มคนนั้นมีความแตกต่างที่หลากหลายในหน่วยงานหรือองค์กรจำเป็นจะต้องมีบุคคลที่มีความรับผิดชอบในการบริหารงาน ซึ่งคนผู้นั้นคือหัวหน้างาน ผู้บังคับบัญชา ดังนั้นหัวหน้าจึงมีความสำคัญในฐานะเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ ในการบริหารงานเป็นผู้นำ คอยดูแลลูกน้อง คอยชี้แนะถึงงานต่างๆ บางครั้งหัวหน้าในที่นี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าผู้บริหาร หรือผู้นำ ผู้นำเป็นบุคคลคนมีความสำคัญต่อหน่วยงาน เพราะงานจะประสบผลสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารหรือผู้นำ จะต้องมีความสามารถที่จะใช้ศักยภาพของตนเอง มาบริหารงานให้งานประสบผลสำเร็จ ผู้บริหารในฐานะที่เป็นผู้นำในสถานศึกษาต้องสร้างความร่วมมือในการทำงานให้เกิดขึ้นได้นั้น ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำ หรือมีภาวะผู้นำ จะต้องสร้างขึ้นให้ได้ ภาวะผู้นำเป็นความสามารถด้านอิทธิพลต่อบุคคลในกลุ่มเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย ใช้กระบวนการสังเกตตามสถานการณ์ มีปฏิสัมพันธ์ โดยถ่ายทอดแนวคิดไปสู่การปฏิบัติ นุชนาฏ เพชรชำนาญ (2563)

ทั้งนี้นักวิชาการส่วนใหญ่จึงยอมรับว่าผู้นำจะต้องมีบุคลิกภาพหรือพลังอำนาจที่อยู่ในตัว เรียกว่าอำนาจบารมีของผู้นำเป็นผลของการรับรู้ของผู้ตามที่มีต่อผู้นำ อันเกิดจากกระบวนการปฏิสัมพันธ์ต่อกันภายใต้บริบทของสถานการณ์และความต้องการปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคลของผู้ตามมาก เพื่อที่จะทำให้องค์กรพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเกิดขึ้นอย่างรุนแรงมากในขณะนี้ ผู้นำในด้านต่างๆ มีมากมาย หลากหลายทฤษฎี ขึ้นอยู่กับว่าใครชอบแบบไหน และแต่ละคนนั้นก็จะมี Style ของความเป็นผู้นำที่แตกต่างกัน ดังนั้น การจะบอกได้ว่า ผู้นำแบบดีกว่ากันนั้น คงไม่สามารถบอกได้ และไม่สามารถที่จะนำมาพูดกันด้วย เพราะผู้นำแต่ละแบบก็มีทั้งข้อดีและข้อเสียที่แตกต่างกันไป รวมทั้งยังขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ภาวะความเป็นผู้นำก็อาจแตกต่างกันไปด้วยเช่นกัน

ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันส่วนใหญ่มองขาดทักษะความเป็นผู้นำและคุณลักษณะในการบริหารงาน ซึ่งนำไปสู่การบริหารจัดการสถานศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จ ครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ขาดขวัญและกำลังใจ เมื่อเจออุปสรรคและปัญหาขาดคนคอยช่วยเหลือ หหมดกำลังใจในการทำงาน เบื่อหน่ายกับการทำงานในรูปแบบเดิมๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนนั้นมีแนวคิดเดิมๆ มีประสบการณ์การทำงานมานาน ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ไม่เปิดรับสิ่งใหม่ ครูไม่ได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ไม่เปิดรับเทคโนโลยี และนวัตกรรม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทำงานใหม่ๆ ที่แตกต่างไปจากเดิม (แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี : 2556-2575)

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้นักวิจัยจึงมีความสนใจศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานครวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร ว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีมากน้อยเพียงใด และต้องการเปรียบเทียบว่าภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารในสถานศึกษาที่จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำ

ผลการวิจัยไปใช้เพื่อวางแผนการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นสารสนเทศพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นส่วนที่ทำให้การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 4,348 คน (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2565)

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากลุ่มตัวอย่างของเครซี่และมอร์แกนได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 354 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

จากการศึกษาแนวคิด ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมี จากงานวิจัยและแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านมีวิสัยทัศน์ 2) ด้านมีความมั่นใจในตนเอง 3) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 4) ด้านการมีทักษะการสื่อสารยอดเยี่ยม 5) ด้านมีความกล้าที่จะเสี่ยง 6) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร แบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลระดับภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษาโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จึงนำค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ไปเปรียบเทียบใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Multiple Comparison Method)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร สรุปผลดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร ภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

ที่	ภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มกรุงเทพตะวันออก	$\bar{X}$	SD.	ระดับความคิดเห็น
1.	ด้านมีวิสัยทัศน์	4.22	0.42	มาก
2.	ด้านมีความมั่นใจในตนเอง	4.30	0.41	มาก
3.	ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.23	0.43	มาก
4.	ด้านมีทักษะการสื่อสารยอดเยี่ยม	4.26	0.43	มาก
5.	ด้านมีความกล้าที่จะเสี่ยง	4.30	0.45	มาก
6.	ด้านคุณธรรมและจริยธรรม	4.11	0.48	มาก
	รวม	4.41	0.57	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) เมื่อ

พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับมากไปน้อย ได้แก่ ด้านมีความมั่นใจในตนเอง ($\bar{X} = 4.30$) ด้านมีความกล้าที่จะเสี่ยง ($\bar{X} = 4.30$) ด้านมีทักษะการสื่อสารยอดเยี่ยม ($\bar{X} = 4.26$) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 4.23$) ด้านมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.22$) และด้านคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = 4.11$)

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงอำนาจการมีของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีภาวะผู้นำเชิงอำนาจการมีของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ค่า t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ยกเว้น ด้านมีวิสัยทัศน์ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงอำนาจการมีของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ค่า F ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในภาพรวมและรายด้าน ยกเว้นด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านคุณธรรมและจริยธรรม ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ

2.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงอำนาจการมีของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านมีวิสัยทัศน์ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษารายคู่ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงอำนาจการมีของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานครด้านคุณธรรมและจริยธรรมสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี

2.4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงอำนาจการมีของผู้บริหารในสถานศึกษากลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดย ภาพรวมและรายด้าน พบว่า ค่า F แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในภาพรวมและรายด้าน ยกเว้นด้านการมีความมั่นใจในตนเอง ด้านการมีทักษะการสื่อสารยอดเยี่ยมและด้านการมีความกล้าที่จะเสี่ยง ที่ไม่แตกต่างกัน

2.5 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงอำนาจการมีของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านภาพรวม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษารายคู่ พบว่า ผู้นำเชิงอำนาจการมีของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านภาพรวมสูงกว่าครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษา ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้านโดย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีความมั่นใจในตนเอง รองลงมาคือ ด้านการมีความกล้าที่จะเสี่ยง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่า สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร กำหนดให้มีการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สอดคล้องกับข้อกำหนดแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา (ตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษา) ตามหลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาตามที่ คณะอนุกรรมการสามัญข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากรุงเทพมหานคร กำหนด ต้องมีการฝึกอบรมวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาในหลักสูตรพัฒนาตามข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ต้องพัฒนาการเสริมสร้างทักษะต่างๆ ของผู้อำนวยการสถานศึกษา เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสมที่จะให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความก้าวหน้าแก่ทางราชการ มีอุดมการณ์ วิสัยทัศน์ บุคลิกภาพ ความเป็นผู้นำ สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการพัฒนาและการเรียนรู้ไปปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งนอกจากองค์ความรู้ที่มีอยู่แล้ว สิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะต้องมีภายในตัวนั้นก็คือ ภาวะผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา(2560) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงบารมีของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงบารมีของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.1 ด้านมีวิสัยทัศน์ พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางในการดำเนินงานชี้แจงและบอกวัตถุประสงค์ของงานแต่ละชนิด รวมถึงความคาดหวังให้มีความชัดเจน ต่อครูและบุคลากรทราบถึงแนวทางการปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนและกำหนดเป้าหมายของงานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ไม่ขัดต่อข้อบังคับ และนโยบายอื่นของสถานศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของอรอุมา สันธพันธ์ (2562) ภาวะผู้นำเชิงแบบอำนาจบารมีของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่า ด้านมีวิสัยทัศน์ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการมีความมั่นใจในตนเอง พบว่าครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารมีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ในสถานการณ์วิกฤตและเกิดปัญหา พร้อมทั้งมีความเป็นมิตร แสดงความมีน้ำใจ และความเป็นกันเองกับผู้ที่บังคับบัญชาในสถานศึกษา ประพฤติตนให้ผู้ที่บังคับบัญชาเกิดความภาคภูมิใจ และศรัทธาในตัวผู้บริหาร แสดงให้ผู้บังคับบัญชาเห็นถึงความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออกในทางที่เหมาะสมให้ความเป็นกันเอง และผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าพบง่ายไม่ถือตนว่าเป็นใหญ่ สอดคล้องกับงานวิจัย

ของวิศรุต มาเจริญ (2563) ได้ทำวิจัยเรื่องรูปแบบภาวะผู้นำแบบบารมีของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 29 เพื่อเสริมสร้างการบริหารการศึกษาแบบเสมอภาค พบว่าด้านการมีความมั่นใจในตนเองโดยภาพรวมและรายด้านข้ออยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนและกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการบริหารโรงเรียน เพื่อสร้างความชัดเจนในการดำเนินงาน ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นในการพัฒนา ปรับปรุงการบริหารงานในโรงเรียนเพื่อให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในทุกๆ ผลสำเร็จของโรงเรียน ตั้งงบประมาณประจำปีเพื่อสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้เข้ารับการฝึกอบรมหรือการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษามีความใกล้ชิดกับผู้ใต้บังคับบัญชา สอบถามพูดคุย สังเกตผู้ใต้บังคับบัญชาทุกครั้งเมื่อเขามีความทุกข์ สุข หรือต้องการความช่วยเหลือ มอบของรางวัลหรือคำชมเชยเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานสำเร็จ และให้กำลังใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาที่ทำงานไม่ตรงตามเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาริรัตน์ จินส (2562) ได้ทำวิจัยเรื่องภาวะผู้นำแบบบารมีของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่า ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ โดยภาพรวมและรายด้านข้ออยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการมีทักษะการสื่อสารยอดเยี่ยม ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจกับข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมาอย่างชัดเจน สามารถแจ้งข่าวสารที่ถูกต้องและชัดเจนให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าใจได้ และเพื่อให้ทุก ๆ ส่วนได้รับนโยบายที่เกิดประโยชน์ เมื่อมีการประชุมประจำปีของฝ่ายบริหารจะต้องมีตัวแทนจากครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน เข้ารับฟังการบริหารงานของโรงเรียน เพื่อรับฟังผลสำเร็จและปัญหาเพื่อหาทางออกร่วมกัน มีการแจ้งข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ของทางโรงเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร ตามป้ายประกาศต่างๆ ภายในโรงเรียน ประกาศทางสื่อออนไลน์เพื่อให้ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องกับทางโรงเรียนได้รับข่าวสารอย่างทั่วถึง สอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนี สุวรรณคาม (2564) ได้ทำวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงบารมีของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านการมีทักษะการสื่อสารยอดเยี่ยมโดยภาพรวมและรายด้านข้ออยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการมีความกล้าที่จะเสี่ยง ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษายอมเสียสละ เพื่อกลุ่ม เพื่อบุคคลการกล้าเสี่ยงและให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในความสำเร็จร่วมกัน ไม่ใช่ของตนเอง ความเชื่อใจในลูกน้องจะมีให้เห็นในผู้นำแบบนี้ และลูกน้องก็จะเชื่อใจ การเสี่ยงถึงขั้นยอมที่จะสูญเสียตำแหน่งหน้าที่ ผลประโยชน์และมวลชนในองค์กรไป เพื่อความถูกต้องและชอบธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ เนรมิตร มีเพียร (2560) การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีในเขตพื้นที่ตำบลคุรุ อำเภอดุสิต จังหวัดพังงาพบว่า ด้านการมีความกล้าที่จะเสี่ยง โดยภาพรวมและรายด้านข้ออยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีลักษณะผู้นำ

แบบบารมีไม่วิจารณ์ความเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา ในทางลบทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว กระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานแบบใหม่ ใช้เวลาน้อยแต่ได้ผลงานมาก ความยุติธรรมมี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิศรุต มาเจริญ (2563) ได้ทำวิจัยเรื่องรูปแบบภาวะผู้นำแบบบารมีของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 29 เพื่อเสริมสร้างการบริหารการศึกษาแบบเสมอภาค พบว่า ด้านคุณธรรมและจริยธรรม โดยภาพรวมและรายด้านข้ออยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัด

กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา พบว่า

2.1 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการมีวิสัยทัศน์ พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ที่ดี มีการติดตามงานทุกอย่างที่ครูปฏิบัติอย่างใกล้ชิด มีการแนะนำและคอยช่วยเหลือครูที่ไม่ส่งงานตามกำหนดเวลา และได้้นำคะแนนนี้มาร่วมพิจารณาความดีความชอบประจำปี จึงจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือครูอย่างเต็มที่ เมื่อครูมีปัญหา ผู้บริหารจะพยายามค้นคว้าหาตัวอย่างมาให้ศึกษา จึงเป็นการแสดงถึงพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลาลัย นิมิบุตร (2550) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร และผู้บริหารสามารถนำวิสัยทัศน์ของตนปฏิบัติได้เป็นผลสำเร็จโดยผ่านความเป็นผู้นำทางวิชาการ

2.2 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านคุณธรรมจริยธรรม พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน โดยครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า อาจจะเห็นพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านมีวิสัยทัศน์ มีความมั่นใจในตนเอง การสร้างแรงบันดาลใจ มีทักษะการสื่อสารยอดเยี่ยม มีความกล้าที่เสี่ยง คุณธรรมและจริยธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรพี วาริตี (2565) ได้ศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำบารมีจากมุมมองของข้าราชการฝ่ายปกครองในจังหวัดปัตตานี ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการฝ่ายปกครองต่ออิทธิพลของภาวะผู้นำบารมี จำแนกตามประสบการณ์การทำงานต่าง โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงอำนาจบารมีของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการมีวิสัยทัศน์และด้านคุณธรรมและจริยธรรม พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการบริหารงานในสถานศึกษาเป็นเวลา 5 ปีขึ้นไป และได้ผ่านการอบรมการเตรียม

ความในการเป็นบริหารสถานศึกษามาแล้ว ซึ่งปัจจุบันอาจเป็นไปได้ว่า มีปัจจัยหลายๆ อย่างทำให้ผู้บริหารส่วนใหญ่ ไม่ได้มองถึงวิสัยทัศน์ในปัจจุบันอาจจะยึดติดประสบการณ์การทำงานเก่าๆ ที่เคยผ่านมาจึงทำให้ไม่เปิดโลกกว้างรับสิ่งใหม่ๆ ในปัจจุบัน เลยส่งผลให้วิสัยทัศน์ ทักษะ ทักษะของผู้บริหารลดน้อยลง หรือ อาจจะทำให้ครูในสถานศึกษาที่แตกต่างกันมีความคิดต่อวิสัยทัศน์ผู้บริหารลดน้อยลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพรินทร์ สุบินรัตน์ ดี (2561) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถอธิบายและจูงใจให้บุคลากรเข้าใจถึงแนวปฏิบัติเพื่อบรรลุผลความสำเร็จของสถานศึกษาร่วมกัน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีเทคนิควิธีการที่อธิบายงาน ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าใจตรงกัน เพื่อให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์และแนวปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดไว้ ผู้บริหารสถานศึกษามีความกล้าตัดสินใจ กล้าเผชิญกับความจริง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องหนักแน่น กล้าคิด กล้าลงมือปฏิบัติ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา เพราะผู้บริหารสถานศึกษาคือบุคคลสำคัญสำหรับการพาโรงเรียนเดินไปข้างหน้า และกล้าที่จะเผชิญกับปัญหาและแรงกดดัน ไม่ควรปล่อยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเผชิญอยู่กับปัญหาเพียงลำพัง ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำสิ่งใดๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีเทคนิควิธีการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ไม่ว่าจะเป็นชื่นชมเพียงเล็กน้อยก็ตาม

ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นและยังเสนอแนะให้ผู้อื่นได้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเป็นผู้นำ เป็นผู้ที่อยู่เคียงข้างผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ ไม่วางตัวให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้สึกว่าไม่อาจเอื้อมถึง และรับฟังความคิดเห็นของทุกๆ คน ไม่ปิดกั้นจนเกินไป เพราะบางเหตุการณ์ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้ล่วงรู้ในเหตุการณ์จริง ดังนั้น การรับฟังความคิดเห็นจึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนควรมีและไม่เลือกที่จะฟังแต่เรื่องดี แต่ควรรับฟังเรื่องไม่ดีด้วยเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขในส่วนของงานฝ่ายบริหารและด้านอื่นของโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อโรงเรียนให้มากที่สุด และผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความยุติธรรม ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ในการบริหารจัดการ และแก้ไขปัญหามานาน เรื่องคน การใช้และให้ผลตอบแทนที่ยุติธรรม เหมาะสมกับความทุ่มเทของผู้ใต้บังคับบัญชา ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง มีความเป็นกลาง ควรยึดหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

เอกสารอ้างอิง

- กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา. (2560). *ภาวะผู้นำเชิงบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ชลาลัย นิมิบุตร (2550). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร.วารสารวิทยาการเกษตรศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์.*
- นพรินทร์ สุบินรัตน์ ดี (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19.มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีล้านช้าง.*
- นุชนาฏ เพชรชำนาญ (2563). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.*
- เนรมิตร มีเพียร. (2560). *การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงบริหารในเขตพื้นที่ตำบลคุระ เกอคุระบุรีจังหวัดพังงา. (หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา).*
- ภวภัทร ภัทรศิริกนก. (2548). *ภาวะผู้นำแบบบริหารและการจูงใจของผู้นำ ที่บริหารที่มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงานความพึงพอใจในงานความผูกพันต่อองค์กรและการรับรู้ประสิทธิภาพของทีมบริหารในธุรกิจผู้ผลิตไฟฟ้าขนาดเล็กระบบโคเจนเนอเรชัน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- ภัทร์ระพี วาริตี (2565). *อิทธิพลของภาวะผู้นำที่มีจากมุมมองของข้าราชการฝ่ายปกครอง ในจังหวัดปัตตานี.มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.*
- วาสนี สุวรรณคาม.(2564). *ภาวะผู้นำเชิงบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.*
- วิศรุต มาเจริญ. (2563). *รูปแบบภาวะผู้นำแบบบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 เพื่อเสริมสร้างการบริหารการศึกษาแบบเสมอภาค. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*
- สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2564). *รายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.*
- สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร.(2564) *แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร.(2556-2575). บทสรุปสำหรับผู้บริหาร*
- อารีรัตน์ จินแส. (2562). *ภาวะผู้นำแบบบริหารของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1., มหาวิทยาลัยพะเยา*
- อรอุมา สีนุพันธ์ (2562) *ภาวะผู้นำเชิงแบบอำนาจาวรมีของนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา.*

